

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-538/13

eVigilo Ltd
versus

Priešgairinés apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Lietuvos Aukščiausiasis Teismas)

Eelotsusetaotlus — Riigihanked — Direktiivid 89/665/EMÜ ja 2004/18/EÜ — Võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtted — Eduka pakkuja ja hankija ekspertide vaheline seos — Kohustus seda seost arvesse võtta — Eksperti erapoolikuse tõendamise kohustus — Niisuguse erapoolikuse mõju puudumine hindamise lõpptulemusele — Vaidlustamise tähtajad — Abstraktsete edukaks tunnistamise tingimuste vaidlustamine — Nende tingimuste selgitamine pärast edukaks tunnistamise ammendavate põhjuste esitamist — Pakkumuse tehnilisele kirjeldusele vastavuse aste hindamiskriteeriumina

Kokkuvõte – Euroopa Kohtu otsus (viies koda), 12. märtsi 2015

1. *Õigusaktide ühtlustamine — Ehitustööde, asjade ja teenuste riigihankemenetlused — Direktiivid 89/665 ja 2004/18 — Lepingute sõlmimine — Pakkujate võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtted — Ulatus — Eduka pakkuja ja hankija ekspertide vaheline seos — Pakkumuste hindamise õigusvastasuse tuvastamiseks piisav asjaolu — Tõendamiskoormis*

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/18, artikkel 2, artikli 44 lõige 1 ja artikli 53 lõike 1 punkt a ; nõukogu direktiiv 89/665, mida on muudetud direktiiviga 2007/66, artikli 1 lõiked 1 ja 3)

2. *Õigusaktide ühtlustamine — Ehitustööde, asjade ja teenuste riigihankemenetlused — Direktiivid 89/665 ja 2004/18 — Hagi esitamise tähtaeg — Hagi, millega taotletakse hanketeate tingimuste õigusvastasuses tuvastamist — Tähtaja algus — Aeg millal informeeritud ja mõistlikult tähelepanelik pakkuja pidi neist tingimustest aru, mis käesoleval juhul kestis hankeotsusest teavitamiseni*

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/18, artikkel 2, artikli 44 lõige 1 ja artikli 53 lõike 1 punkt a; nõukogu direktiiv 89/665, mida on muudetud direktiiviga 2007/66, artikli 1 lõiked 1 ja 3)

3. *Õigusaktide ühtlustamine — Ehitustööde, asjade ja teenuste riigihankemenetlused — Direktiiv 2004/18 — Menetluse kulg — Lepingute sõlmimine — Pakkujate hindamise kriteeriumid — Pakkumuste vastavuse astme hankedokumentides esitatud nõuetele artikli 1 lõiked 1 ja 3 — Lubatavus*

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/18, artikkel 2 ja artikli 53 lõike 1 punkt a)

1. Direktiivi 89/665 riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (muudetud direktiiviga 2007/66) artikli 1 lõike 1 kolmandat lõiku ja direktiivi 2004/18 ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta artiklit 2,

artikli 44 lõiget 1 ning artikli 53 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole põhimõtteliselt vastuolus see, kui pakkujate pakkumuste hindamise õigusvastasus tuvastatakse üksnes asjaolu alusel, et edukal pakkujal on märkimisväärsed seosed hankija määratud ekspertidega, kes pakkumusi hindasid. Hankija peab igal juhul kontrollima võimalike huvide konfliktide olemasolu ja võtma asjakohased meetmed huvide konfliktide ennetamiseks, tuvastamiseks ja heastamiseks. Ekspertide erapoolikuse tõttu edukaks tunnistamise otsuse tühistamiseks esitatud kaebuse hindamisel ei saa nõuda edutult pakkujalt, et ta tõendaks konkreetselt ekspertide käitumise erapoolikust. Liikmesriigi õiguses tuleb põhimõtteliselt määratleda, kas ja millises ulatuses peavad pädevad haldusasutused ja kohtud võtma arvesse asjaolu, et ekspertide võimalikul erapoolikusel oli hankemenetluses edukaks tunnistamise otsusele mõju või see mõju puudus.

Nimelt sisaldab huvide konflikt ohtu, et hankija laseb ennast juhtida muudel kui asjaomase riigihankega seotud kaalutlustel ja et ainuüksi seetõttu eelistatakse ühte pakkujat. Huvide konflikt võib seetõttu kujutada endast direktiivi 2014/18 artikli 2 rikkumist. Asjaolu, et hankija määras esitatud pakkumusi enda nimel hindama eksperdid, ei võta selles osas talt kohustust järgida liidu õigusnorme. Eksperti erapoolikuse tuvastamine nõuab eeskätt faktiliste asjaolude ja tõendite hindamist, mis kuulub hankijate ja haldus- või kohtuliku järelevalve asutuste pädevusse.

Sellekohaste tõendamiseeskirjade kohta olgu märgitud, et vastavalt direktiivi 2004/18 artiklile 2 peavad hankijad kohtlema ettevõtjaid võrdselt ja mittediskrimineerivalt ning tegutsema läbipaistval viisil. Seega on neile antud aktiivne roll nimetatud riigihankealaste põhimõtete kohaldamisel.

Niisiis peab hankija juhul, kui edutu pakuja viitab objektiivsetele asjaoludele, mis seavad kahtluse alla hankija eksperdi erapooletuse, hindama kõiki asjaolusid, mille alusel tehti edukaks tunnistamise otsus, et ennetada ja tuvastada huvide konflikti ning see heastada; see hõlmab vajaduse korral pooltelt vajaliku teabe ja tõendite nõudmist.

(vt punktid 35–37, 42, 44 ja 47, resolutsiooni punkt 1)

2. Direktiivi 89/665 riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (muudetud direktiiviga 2007/66) artikli 1 lõike 1 kolmandat lõiku ja direktiivi 2004/18 ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta artiklit 2, artikli 44 lõiget 1 ja artikli 53 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et need nõuavad, et hanketeate õiguspärasust peab pärast liikmesriigi õiguses ette nähtud tähtaja möödumist olema võimalik vaidlustada sellisel piisavalt informeeritud ja mõistlikult tähelepaneliku pakkujal, kellel oli võimalik aru saada hanketeate tingimustest alles siis, kui hankija pärast pakkumuste hindamist oli ammendavalt oma otsust põhjendanud. Õiguskaitsevahendit saab kasutada kuni edukaks tunnistamise otsuse vaidlustamistähtaja möödumiseni.

(vt punkt 58, resolutsiooni punkt 1)

3. Direktiivi 2004/18 ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta artikli 2 ja artikli 53 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et need võimaldavad põhimõtteliselt hankijal määrata hankemenetluses pakkujate esitatud pakkumuste hindamiskriteeriumiks pakkumuse vastavuse astme hankedokumentides esitatud nõuetele.

Tegelikult ei ole direktiivi 2004/18 artikli 53 lõike 1 punktis a esitatud loetelu ammendav, kuna hankijal on õigus määratleda muid hindamiskriteeriume, kui need on seotud hankelepingu objektiga ja vastavad direktiivi 2004/18 artiklis 2 sätestatud põhimõtetele.

(vt punktid 60, 62, 65 ja resolutsiooni punkt 2)